

3

INKULTURÁCIÓ ÉS INTERKULTURALITÁS
A PIARISTA RENDBEN

Karizmánk inkulturálása

.....

3. füzet

Karizmánk inkulturálása

.....

TARTALOM

Meghatározás 3

Az inkulturáció típusai 3

Lépések 4

A szegények 5

1. MEGHATÁROZÁS

Ezt a rövid első fejezetet úgy is olvashatnánk, hogy BEVEZETÉS.

Az inkulturáció számunkra, piaristák számára misszionáriusi erény. Nem szociológiai tudomány, nem is egy civil szervezet önkéntesének jellemzője, hanem erény, olyan tulajdonság, amelyre egy misszionárius szerzetesnek el kell jutnia. Besorolható a jó misszionárius számára szintén szükséges annyi más tulajdonság közé: nagylelkűség, elszakadás, szeretet, merészség, hit, bizalom... Ahhoz, hogy jobban megértsük és felfogjuk, érdemes elkülöníteni, de annyira kapcsolódik a többi erényhez, hogy nem lehet azoktól elválasztani. Az inkulturáció tehát a hitből származik *(és hasonlít a megtestesüléshez)*; ahogyan a szeretet is a nagylelkűséghez és az elszakadáshoz. És mint erényt, sohasem megszerezzük; mag, ami a gyakorlati megvalósítás mértékével növekszik bennünk. Imádkoznunk kell ezért az erényért, ezért az adományért.

A piarista közösség számára az inkulturáció konkrétan az a mód lesz, amelyen dolgoznia kell, ahogyan a közösség az evangelizálás, azaz ***a „nevelve evangelizálás” kalazanciusi karizmájának gyakorlása során igyekszik alkalmazkodni és integrálódni abba a környezetbe, ahol van.***

Az inkulturációból kiindulva az evangéliumi és az emberi értékek megkülönböztetésével hagyjuk, hogy átjárjon minket az a kultúra, amelyben kalazanciusi karizmánkat – a nevelésen keresztül való evangelizálást – gyakorolni akarjuk. Ugyanakkor megvan a bátorságunk ahhoz, hogy más, evangéliumi értékeket közvetítsünk ennek a kultúrának, ahogy a mag, amelyik lassan gyökeret ereszt, addig a pontig, amíg összetévesztik a saját értékekkel és létrejön az egység. Az inkulturáció megtestesülés is, mint Isten Fiáé. Jézus esetében Isten Fia „magára veszi emberségünk minden jellemzőjét, kivéve a bűnt”. A mi esetünkben inkulturációnk sohasem lesz tökéletes.

2. AZ INKULTURÁCIÓ TÍPUSAI

Sok van, mivel különböző kultúrák léteznek. Mindegyiknek megvan a jellegzetes megközelítése, melyet előre nem lehet meghatározni, mert ahogy mondtuk, az inkulturáció mint keresztény érték mag, amely fokozatosan növekszik. Íme azok a típusok, amelyek minket, piaristákat érdekelnek:

- inkulturáció a gyerekek és fiatalok világába;
- inkulturáció a sajáttól eltérő kultúrába (ország, nemzet, etnikum...)
- inkulturáció a szegények világába.

3. LÉPÉSEK

Az inkulturációra úgy is gondolhatunk, mint párbeszédre. A kultúra vagy az élet megélésének és értelmezésének különböző formái közötti párbeszéd. Amikor Isten Fia Jézusban megtestesült, párbeszédet kezdett az emberiséggel, bár az Isten és az ember közötti párbeszéd mindig létezett. Ebben a párbeszédben nyilvánvaló, hogy az embernek meg kell hallgatnia Isten igéjét: amit Isten javasol a lét értelmeként, amit Isten akar tőle, amit Isten szeret ebből a világból, ami az ő terve.

De Isten az embert is meghallgatja, ahogy a Biblia minden részében kinyilvánítja: meghallgatja népe jajkiáltását, és embereket küld, hogy megszabadítsa, hogy minden sebet meggyógyítsa.

E párbeszédnek, e megtestesülési folyamatnak, az egyik kultúrától a másikig való közeledés útjának három különböző szakaszon kell keresztülmennie:

3.1. Felkészülés: Ebben a szakaszban a „rendelkezésre állásról” van szó; olyan attitűdök elfogadásáról, amelyek lehetővé teszik a jó inkulturációt/megtestesülést.

- » A piarista oldaláról, akinek inkulturálódnia kell, olyan alapvető attitűdökkel való rendelkezés, mint a hit, a másik felé való nyitás, az önmagától való elszakadás, az önmagáról és azokról a javakról való lemondás, amelyek az új szolgálathoz, ahova küldték, nem szükségesek *(kezdetben el kell szakadnia a saját történetétől, barátaitól, származási helyétől, saját kultúrájától, nyelvétől. Az elszakadás nem jelent végleges lemondást)*.
- » Előzetesen a lehető legnagyobb időráfordítással kell tanulmányoznia mindenekelőtt a küldetés helyének nyelvét, kultúráját, bár néha a misszió sürgős volta miatt csupán a hit, a remény és a szeretet lesznek az inkulturációhoz szükséges erények. Az inkulturációban alapvető és lényeges a nyelv szerepe. A piarista nevelőnek jól kell ismernie a helyi nyelvet.
- » Ekkor következik annak az új kultúrának a tanulmányozása, amelyhez kapcsolódni, vagy inkulturálódni akarunk, hogy megtanuljuk és megőrizzük mindazokat az emberi és evangéliumi értékeket, amelyek megtalálhatók ebben a kultúrában. Ez a tanulmányozás tanulási folyamat: hagynunk kell magunkat átítatni az új kultúra értékeivel.

A misszionáriust fogadó kultúra oldaláról is kell, hogy legyenek integrációs erőfeszítések. A kedvező fogadtatás (vendégszeretet) lesz az integráció kiindulópontja. Másodsor, magának a kultúrának a kíséréséről van szó minden területen: történelmi, földrajzi, antropológiai, vallási, szociológiai stb. Ugyanakkor erőfeszítéseket kell tenni, hogy a külföldi kultúrát megismerjük, a pozitív különbségeket értékeljük és integráljuk. Ez maga az interkulturalitás.

3.2. Lépések

- » **Lemondás. Nincs inkulturáció lemondás nélkül:** lemondás a múlttól, hogy szinte nulláról kezdjük. Nincs földrajz, nincs történelem, nincs előző nyelv, nincsenek barátok, csak az Istenbe – Jézus Istenébe – vetett hit. Vagyis határozott szándék arra, hogy *alaposan megismerjük* az új földrajzot, az új barátokat és az új nyelvet, a szolgálendő új férfiakat/nőket, fiatalokat és gyerekeket.
- » Fel kell hagynunk a „felszabadító” (fentről le-) nézéssel, hogy annak **együttműködő tekintete** legyen a mienk, aki ugyanarra a szintre helyezkedik, ahol a másik van, és vele egy irányba néz. A tanuló alázatos, tiszteletteljes, sőt csodáló tekintete, merthogy csodákat fedezünk fel. A minta Jézus: egy lett közülünk.
- » **Jelenlét.** Nincs teljes inkulturáció a küldetés helyén való reális jelenlét nélkül: a fiatalok, a hívők, a szegények között...
- » Választásunknak **radikálisnak** kell lennie, **határok** nélküli elköteleződésnek. De ha a küldetés úgy kívánja, mindig készen kell állnunk a változásra. Nehéz egyensúly.

4. EGY KÜLÖNLEGES ESET: INKULTURÁLÓDÁS A SZEGÉNYEK VILÁGÁBA

Abban az esetben, ha életünket érintően a szegények mellé állunk, akkor néhány sajátosságot még hozzá kell adnunk az eddig elmondottakhoz.

- » **Hitbeli választásról** van szó. Ez hivatás. Nem lehet megtenni az Isten szeretetteljes hívására adott válasz nélkül. A válasznak is szeretetből kell születnie, valamint hitből (ami más, mint egy civil szervezet altruista motivációkkal teli önkéntesének az elköteleződése). Azonban ez is folyamat, mely kezdetben nem szükségszerűen meggyőződés. Lehet egy úton való megtérés, mert a szegények azok, akik evangelizálnak.
- » Nyitottság arra, hogy a szegények evangelizálnak minket, tudnunk kell, hogy nem szabadítókként megyünk hozzájuk, hanem szolgálókként, akik tanulnak.
- » Ebben a tanulásban van egy **lemondási** vagy leválási folyamat, amely része a fokozatos integrációnak: lemondás saját eszméinkről a hátrányos helyzetű környezet eszméivel szemben, alázat a tanúságok elfogadására, egészségtelen és hátrányos életkörülmények elfogadása, lemondás a kényelemről, stb.
- » A szegényekhez vivő út a **megtérés** útja, és **imádság** fogja kísérni. Mert ez az út alapjában véve isteni adomány, melyet kérni kell.
- » Biztosítani kell, hogy a szegényekhez való küldetés ne csak karizmatikus, hanem intézményes is legyen. Ennek az inkulturációnak a fejlődését **közösségi módon**, a többiekkel kell megvalósítani. A rendhez tartozás mély érzésével együtt haladunk, mert előljárónkon keresztül a rend küld bennünket. A hitről, az engedelmeségről való vízióknak a küldetés teljes, örömmel és lelkesedéssel való elfogadásához kell vezetnie bennünket, azzal a meggyőződéssel, hogy Isten kívánja ezt tőlünk. A piarista közösség testvéreivel, a világiakkal, a bázisközösségekkel lépünk előre, hogy elkerüljük a perszonalizmust. Együtt haladunk az intézményt körülvevő minden emberrel és egységgel, a többség ritmusára azért, hogy az intézmény kollektív legyen.
- » A jelenlét minősége mellett annak **önellátására** is gondolnunk kell.

NÉHÁNY KÉRDÉS AZ INKULTURÁCIÓRÓL

1. Nekünk, piaristáknak milyen fő attitűdökkel kell rendelkezünk, amikor olyan helyre kapunk új küldetést, amelynek kultúrája nem a mienk? (*Már néhányat idéztünk; lehet ezek közül választani vagy másokkal kiegészíteni*). Lehet a szegények választása annyira radikális, hogy néha már túl megy az előjárónak való szerzetesi engedelmességen? Korlátlan?
2. Úgy véled, hogy közösséged mélyen gyökerezik abba a környezetbe, ahol működik? Melyek az erősségei és a gyengeségei ennek a begyökerezettségnek?
3. Hogyan kellene közösségünknek befogadnia az új szerzeteseket, hogy jobban integrálja őket a küldetésbe? Ki tudunk-e fejleszteni olyan fogadási tervet, amelynek az inkulturáció és az interkulturalitás is célja?
4. Abban az esetben, ha a közösségben különböző inkulturációs fokok vannak, mit javasolnál a harmónia és az egyensúly megtalálása érdekében?
5. Tekintettel a jó inkulturációra, megismerhetjük-e a *szegények kultúráját* anélkül, hogy valóban jelen lennénk közöttük?